CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AR ADDYSG GREFYDDOL (CYSAG)

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 22 Mehefin 2021

PRESENNOL:	Cynghorydd Dylan Rees (Cadeirydd)
	Yr Awdurdod Addysg
	Cynghorwyr Gwilym O Jones, Alun W Mummery, Alun Roberts
	Yr Enwadau Crefyddol
	Parch Jim Clarke (Undeb yr Annibynwyr Cymraeg) Mrs Elaine Green (Eglwys Bresbyteraidd Cymru) Mrs Anest Frazer (Yr Eglwys yng Nghymru) Parch Debra Stammers (Undeb Bedyddwyr Cymru) Mr Christopher Thomas (Yr Eglwys Gatholig)
	Cynrychiolwyr yr Athrawon
	Mrs Mefys Jones-Edwards (Ysgol Syr Thomas Jones, Amlwch) Mr Owain Roberts (Ysgol Cybi) Mrs Manon Morris Williams (Ysgol Santes Dwynwen, Niwbwrch)
	Aelodau Cyfetholedig
	Mr Rheinallt Thomas
WRTH LAW:	Mrs Gwyneth M Hughes (Uwch Reolwr Lles, Addysg) (Ymgynghorydd AG CYSAG) Swyddog Pwyllgor (SC)
YMDDIHEURIADAU:	Mrs Heledd Hearn (Ysgol Uwchradd Bodedern) Mr Gerald Hewitson (Y Crynwyr) Cynghorydd Bryan Owen

---

Croesawodd y Cadeirydd bawb a oedd yn bresennol, ac estynnodd groeso yn benodol i’r Parchedig Debra Stammers i’w chyfarfod CYSAG cyntaf.

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod CYSAG blaenorol a gynhaliwyd 26 Mawrth 2021 a chadarnhawyd eu bod yn gywir.

Materion yn codi o'r cofnodion:-

Cadarnhawyd fod yr Ymgynghorydd AG wedi cyfleu gwerthfawrogiad CYSAG i Mr Rhys Hearn am gyflwyno adroddiad hunanwerthuso Ysgol Gynradd Kingsland i'r CYSAG.

3 RHANNU GWYBODAETH GYDAG ATHRAWON AR LWYFAN ELECTRONIG

Adroddodd yr Ymgynghorydd AG fod Mr Owen Davies, Adran Addysg wedi datblygu safle-micro i rannu adnoddau gydag ysgolion yn Ynys Môn. Gofynnwyd am adborth gan gynrychiolwyr athrawon CYSAG ynghylch y llwyfan electronig.

Fe wnaeth cynrychiolwyr athrawon CYSAG ymateb eu bod yn croesawu'r datblygiad o'r safle-micro, a oedd yn profi ei hun yn adnodd hynod ddefnyddiol i ysgolion, am ei fod yn cynnwys ystod o wybodaeth, sydd ar gael mewn un man penodol. Adroddodd yr athrawon fod polisïau, dolenni i hyfforddiant, diweddariadau Covid-19, ac unrhyw wybodaeth a rannir ag athrawon yn cael ei uwchlwytho i'r safle.

Er bod y llwyfan electronig yn ei gam cychwynnol, mae hi'n amlwg bod angen i athrawon ac ysgolion weithio gyda'r Adran Addysg i gynnal lefel wybodaeth sylweddol o fewn y safle-micro. Nodwyd y bydd cadw'r llwyfan wedi ei diweddaru gyda gwybodaeth sy'n esblygu'n barhaus yn her, ynghyd â sicrhau fod y cynnwys yn ddwyieithog. Bydd y Panel Gweithredol CYSAG ar gyfer Ysgolion yn rhan o'r broses.

Fe wnaeth CYSAG ganmol ansawdd ardderchog adnoddau CBAC ar Hwb, ond mynegwyd pryder fod diffyg o rai adnoddau AG Cymraeg ar y safle yn parhau.

PENDERFYNWYD nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd.

4 CYFLWYNIAD AR WAITH Y PANEL GWEITHREDOL CYSAG YSGOLION

Am fod Mrs Helen Roberts yn absennol o gyfarfod heddiw, rhoddodd yr Ymgynghorydd AG ddiweddariad ar faterion presennol sy'n berthnasol i ysgolion yr Ynys. Adroddodd ei bod yn gyfnod hynod heriol i ysgolion Ynys Môn, gydag ysgolion uwchradd yn gweithredu fel canolfannau asesu ac arholi, gan osod graddau TGAU a Lefel A. Nodwyd fod athrawon o'r ysgolion uwchradd wedi cyfarfod ar sawl achlysur i drafod y broses asesu, ac i sicrhau cysondeb eu gwaith, fel bod yr holl ddisgyblion yn cael eu trin yn deg.

Adroddodd yr Ymgynghorydd AG fod Penaethiaid wedi gorfod ymateb i heriau o ran gofynion Iechyd a Diogelwch oherwydd Covid-19, yn benodol lles disgyblion a staff. Mae ysgolion hefyd wedi bod yn brysur yn gweinyddu grantiau cymorth, sydd wedi golygu llawer o waith gweinyddol a gweithio o fewn terfynau amser.

PENDERFYNWYD nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd.

5 DIWEDDARIAD GAN YR YMGYNGHORYDD AG AR YMGYNGHORYDDIADAU LLYWODRAETH CYMRU

Adroddodd yr Ymgynghorydd AG ar Gwricwlwm i Gymru Llywodraeth Cymru ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (RVE), a fydd yn cael ei gyhoeddi ym mis Medi 2022. Nododd y bydd y newidiadau o'r cwricwlwm yn cael goblygiadau enfawr ar ysgolion ym mhob pwnc.

Canolbwyntiodd y trafodaethau ar p'un ai yw'r arweiniad yn ddigon eglur a chadarn ar gyfer athrawon? Amlygodd CYSAG fod athrawon angen cefnogaeth, arweiniad ac adnoddau dwyieithog o safon er mwyn symud ymlaen, ac fe groesawyd penderfyniad Llywodraeth Cymru i roi mwy o adnoddau i mewn i ddysgu proffesiynol. Nodwyd fod risgiau mewn caniatáu i ysgolion ddewis eu cwricwlwm eu hunain, am na fyddai rhai ysgolion o bosibl yn rhoi sylw dyladwy i AG o fewn Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau. Nodwyd hefyd y bydd rhaid i'r CYSAGau fod yn ddigon agored er mwyn galluogi ysgolion unigol gael eu syniadau eu hunain i'w datblygu.

Yn dilyn cyfarfod Cymdeithas CYSAGau Cymru a gynhaliwyd ar 16eg o Fehefin 2021, anfonwyd adborth gan Bwyllgor Gwaith Cymdeithas CYSGau Cymru i'r CYSAGau ar ffurf cyflwyniad PowerPoint.

Mynegodd y Cadeirydd ei werthfawrogiad o'r sleidiau meddyliau cynnar gan Bwyllgor Gwaith Cymdeithas CYSAGau Cymru, ac awgrymodd y dylai CYSAG Ynys Môn ystyried eu hymatebion yn unigol cyn darllen adborth Cymdeithas CYSAGau Cymru. Gofynnodd i'r sylwadau ar yr ymgynghoriad gael eu hanfon ymlaen i'r Ymgynghorydd AG erbyn y 9fed o Orffennaf 2021, i'r CYSAG baratoi ymateb swyddogol erbyn y dyddiad cau o'r 16eg o Orffennaf 2021.

Amlygodd Mr Chris Thomas y pwyntiau canlynol o gyfarfod Cymdeithas CYSAGau Cymru mewn ymateb i'r ymgynghoriad :-

- Rhaid rhoi amser digonol i Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg, fel bod yr arweinyddion yn medru datblygu cwricwlwm sylweddol ac uchelgeisiol.
- Mae hyblygrwydd yn bwysig er mwyn i ysgolion fedru adeiladau ar yr hyn sydd wedi ei ddatblygu yn barod a chael perchnogaeth unigol o'u cwricwlwm.
- Bod angen edrych ar gysylltiadau a bod angen dod a nhw at ei gilydd. Cyfeiriwyd at Ganolfan St Giles yn Wrecsam, sydd â fideo hynod ddiddorol a defnyddiol ar sut i ddefnyddio'r canllawiau a dolenni i'r hwb.
- O ran geirfaoedd, mae rhai geiriau penodol angen eglurhad gwell yn Saesneg e.e. "plurality", "worldviews" a "cynefin". Awgrymwyd y byddai defnyddio gair Cymraeg yn y cyfieithiad Saesneg yn pwysleisio ei arwyddocâd.
- Pwysleisiwyd pwysigrwydd yr iaith Gymraeg.
- Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau fod angen cyllid canolog i ddatblygu adnoddau AG ar gyfer dysgu proffesiynol mewn fformat digidol a chopi caled.
- Nid oes optio allan o wersi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, na gwersi perthnasoedd ac addysg rywiol (RSE).

Mynychodd Mr Rheinallt Thomas gyfarfod Cymdeithas CYSAGau Cymru hefyd, ac fe wnaeth ailadrodd beth ddywedodd Mr Chris Thomas, o ran ein bod angen bod yn eglur bod y Maes Llafur Cytûn yn mynd i fod yn wahanol i feysydd llafur y gorffennol. Adroddodd y bydd y Maes Llafur yn cynnwys canllawiau ac amcanion brâs, a rhan ganolog o'r meddwl y tu ôl i'r cwricwlwm yw bod ysgolion yn medru datblygu eu cwricwlwm eu hunain. Amlygodd bwysigrwydd egwyddorion y Fframwaith AG, y bydd yn rhaid i CYSAG Ynys Môn ddod i benderfyniad unigol yn ei gylch pan fydd yn ei ffurf derfynol.

Nodwyd fod yr Eglwys yng Nghymru yn gweithio ar hyn o bryd gyda Llywodraeth Cymru ar gwricwlwm newydd. Mae'r Eglwys wedi mynegi pryder ynghylch diffyg manylder mewn rhai adnoddau. Mae'r Eglwys eisiau datblygu lens i Gristnogaeth, sydd wedi ei gysylltu â hanes, ac mae hi'n bwysig fod hyn yn cael ei adlewyrchu. Nodwyd ymhellach y bydd yr Eglwys yng Nghymru yn cyflwyno eu hargymhellion eu hunain ar y cwricwlwm.

Adroddodd yr Ymgynghorydd AG y bydd y Panel Gweithredol yn cwrdd y mis hwn i ymateb i'r ymgynghoriad, ac i gyflwyno barn athrawon ar y cwricwlwm.

Adroddodd yr Ymgynghorydd AG ei bod wedi cynnwys y Canllaw a Chod Statudol ar Addysg Perthnasoedd a Rhywioldeb ar yr agenda er gwybodaeth, ac i roi'r opsiwn i'r CYSAG gymryd rhan yn yr ymgynghoriad.

PENDERFYNWYD:-

- **Nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd.**
- **Fod yr Ymgynghorydd AG yn anfon y fideo St Giles i aelodau CYSAG Ynys Môn.**

6 DIWEDDARIAD GAN GLERC Y CYSAG AR FATERION ADDYSG GREFYDDOL LLEOL A CHENEDLAETHOL

Cyfeiriodd yr Ymgynghorydd AG ar y cyd-weithio rhwng ysgolion yn Ynys Môn a GwE, mewn perthynas â Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau (AoLE). Nododd fod y CYSAG angen sicrwydd o ran beth fydd rôl y GwE o ran cefnogi ysgolion yr Ynys a'r CYSAGau, fel rhan o'r bartneriaeth ar y cyd.

Cadarnhaodd yr Ymgynghorydd AG y bydd hi a Ms Bethan James, ynghyd â'r Ymgynghorydd Her GwE, yn gweithio gyda'i gilydd ac yn rhannu syniadau ac arbenigedd AG gydag ysgolion a'r CYSAG.

Er bod rhai gwelliannau wedi cael eu gwneud o ran adnoddau AG cyfrwng Cymraeg, mae angen gwneud mwy i wella'r sefyllfa. Teimlodd y CYSAG y dylai GwE roi mwy o bwysau ar y sefydliad i gyflawni, a bydd angen i'r CYSAG gael sicrwydd fod y materion hyn yn cael sylw ar hyn o bryd.

Adroddodd Mrs Manon Williams fod rhai ysgolion yn y sector cynradd wedi dechrau hyfforddiant gyda GwE yn barod, ac yn y cam cyntaf o sut i gyflwyno eu cwricwlwm h.y. a yw'r plant am gael eu dysgu fesul pwnc, neu mewn ffordd fwy integredig, a allai golli neu bellhau oddi wrth AG? Nodwyd fod ysgolion yn y sectorau cynradd ac

uwchradd yn gweithio ar y cyd i sicrhau fod y trosglwyddo rhwng y sector cynradd ac uwchradd yn digwydd heb lawer o darfu, sydd yn fwy o her yn yr ysgolion uwchradd.

Nodwyd fod ysgolion uwchradd Ynys Môn wedi cael cynnig hyfforddiant ar Athroniaeth i blant. Mae tair ysgol gynradd wedi cwblhau'r hyfforddiant eisoes, ac mae Ysgol Uwchradd Bodedern wedi cofrestru ar gyfer y cwrs, a fydd yn cyd-fynd ag AG o ran datblygu Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.

PENDERFYNWYD nodi'r cynnydd ar y materion AG a godwyd.

7 CYFARFOD Y PANEL YMGYNGHOROL CENEDLAETHOL ADDYSG GREFYDDOL (NAPFRE) AR 15 MEHEFIN 2021

PENDERFYNWYD nodi'r rhaglen NAPfRE ar y 15fed o Fehefin 2021 er gwybodaeth.

8 CYMDEITHAS CYSAGAU CYMRU

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod blaenorol Cymdeithas CYSAGau Cymru a gynhaliwyd ar 23ain o Fawrth 2021, er gwybodaeth. Nodwyd fod Mr Rheinallt Thomas wedi rhoi adborth o'r cyfarfod hwn i'r CYSAG yn y cyfarfod ar 26ain o Fawrth 2021.

Mae ymateb Cymdeithas CYSAGau Cymru i'r Ymgynghoriad Cwricwlwm i Gymru (Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg wedi ei drafod yn eitem 5 ar yr agenda.

Anfonwyd Adroddiad Blynyddol Cymdeithas CYSAGau Cymru ar gyfer 2020/21 a Datganiad o Gyfrifon at y CYSAG, yn dilyn cyhoeddiad yr agenda. Cytunodd y CYSAG i dalu ffi tanysgrifio flynyddol Cymdeithas CYSAGau Cymru o £480 ar gyfer aelodaeth eleni.

PENDERFYNWYD:-

- **Nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd yng nghofnodion Cymdeithas CYSAGau Cymru.**
- **Nodi Adroddiad Blynyddol Cymdeithas CYSAGau Cymru ar gyfer 2020/21.**
- **Nodi'r Datganiad o Gyfrifon ar gyfer 2020/21.**
- **Derbyn ffi aelodaeth Cymdeithas CYSAGau Cymru o £480.**

9 UNRHYW FATERION ERAILL

Adroddodd yr Ymgynghorydd AG y bydd y Cwricwlwm Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn berthnasol i blant o 3 i 16 oed. O ran Cylchoedd Meithrin, disgwylir y bydd y cwricwlwm newydd yn cael ei addasu i fod yn addas i blant o 3 oed.

Adroddodd y Parchedig Jim Clarke am ddarpariaeth y Mudiad Meithrin o adnoddau AG. Cyfeiriodd at yr adnodd 'Dewch i Ddathlu', a nododd ei fod yn becyn cynhwysfawr ac ardderchog ar gyfer addysg meithrin. Nodwyd mai Mrs Helen

Roberts, aelod o Banel Gweithredol CYSAG, sydd wedi creu'r adnodd, a'i gomisiynwyd gyda chyllid grant gan Lywodraeth Cymru.

Adroddodd Parch. Clarke fod chwe uned sy'n cwmpasu prif grefyddau'r byd, ynghyd ag amserlen i gyflwyno'r gwahanol ddathliadau crefyddol. Mynegodd bryder fod yr adnodd nawr yn orfodol i rai plant yn Ynys Môn o dair oed, ac yn agor y drws i aml-grefyddau i blant o dan 5 oed.

Codwyd pryderon na allai blant mewn addysg meithrin ymdopi gyda dysgu am wahanol grefyddau o oedran mor ifanc, ac fe awgrymwyd fod y CYSAG yn monitro addysg meithrin o fis Ionawr 2022.

Cynigwyd y dylai athro/athrawes ymgynghorol gydag arbenigedd mewn addysg meithrin gael eu gwahodd i ymuno a'r Panel Gweithredol. Mi fyddai gan y Panel yna barhad o addysg meithrin (3-5 oed) i'r sector cynradd.

PENDERFYNWYD nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd.

10 CYFARFOD NESAF

Nododd y CYSAG y bydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal dydd Mawrth, y 12fed o Hydref 2021 am 2.00 yh.

Daeth y cyfarfod i ben am 3.30 yh

CYNGHORYDD DYLAN REES
CADEIRYDD